

KIRJANDUSE AINEKAVA

9. klass

Tunde nädalas ja õppeaastas:	2 tundi nädalas, kokku 70 tundi
Rakendumine:	1. september 2023
Koostamise alus:	Põhikooli riiklik õppekava, lisa 1; Haapsalu Põhikooli õppekava
Materjalid:	P. Ratassepp, K. Rannaste, K.-M. Sinijärv „Labürint I. Kirjanduse õpik 9. klassile M. Aruvee „Labürint I. Kirjanduse töövihik 9. klassile.

Õppesisu

1. Lugemine, teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

Õpilane:

- loeb läbi vähemalt neli eakohast ja erižanrilist kirjandusteost, sealhulgas tüvitekste, analüüsib ja tõlgendab neid;
- leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi;
- loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoste katkendeid nii eesti kui maailmakirjandusest;
- loeb lodusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisostust ning juhib oma lugemisprotsessi;
- loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab ja hindab neid kriitiliselt;
- selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast, tunneb mõisteid *animism, allusioon*;
- eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid, teab mõisteid *novell, romaan*;
- nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte, teab mõisteid *teema, idee*;
- teeb kokkuvõtte teose süžest, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid, tunneb mõisteid *süžee, tegevusliin, konflikt, miljöö, muutuv ja muutumatu karakter, probleem*;
- analüüsib kirjandusteose vormivõteteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga;
- kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, teab mõistet *stiil*, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja *siire, inversioon, ellips*;
- toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi, tunneb mõisteid *anakreontiline luule, ood, pastoraal, ballaad; onomatopöa; vabavärss*;

- tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma kui maailmakultuuri ja selle mitmekesisust, tunneb mõisteid *impressionism, ekspressionism, romantism*;
- mõistab teatud ilukirjandustekstide ühiskonnakriitilist sõnumit. Püüab ajaloo-sündmusi ja kirjandusteoses kujutatut seostada;
- kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid;
- võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi (nt „Nullpunkt“ või „Kurjus“ või „Kõrboja peremees“ või „Popi ja Huhuu“), tunneb filmikeelega seotud mõisteid, sh *kaader, rakurss, esi- ja tagaplaan*, ning näitekirjandusega seotud mõisteid, sh *dramaatika* ja selle tunnused, *repliik, monoloog, prototüüp, stereotüüp, intriig* ;
- osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd.

2. Esitamine

Õpilane:

- esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust;
- koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara;
- kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid.

3. Omalooming

Õpilane:

- kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes, tunneb mõisteid *rahvalaul, laulik, kaasitama, stroof, värsimõõt, värsijalg, algriiim, lõppriim, parallelism, arhailine keel*;
- kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste;
- tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes;
- hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid.

Lisaks tavapärasele õppetegevusele klassis III kooliastmes

- osalemine klassi ja kooli lugemisüritusel;
- vähemalt ühe teatrietenduse ja/või kinoseansi külastamine õppeaasta jooksul;
- kohtumine vähemalt ühe kultuuritegelasega kooliastme jooksul;
- võimaluse korral kultuurilooline ekskursioon koostöös klassijuhatajaga;
- vähemalt üks üritus koostöös Haapsalu keskraamatukoguga.

Töö andekamate õpilastega

- osalemine E. Enno etlus- ja omaloomingukonkursil;
- õpilaste suunamine maakondlikele ja ülevabariigilistele konkurssidele;
- osalemine kirjanduse riiklikul olümpiaadil.

* Kirjandus on lõimitud eesti keele, ajaloo, kunstiõpetuse jt ainetega.